

Osnove raziskovanja v managementu

Posvečeno Alanu in Janu

Osnove raziskovanja v managementu

Monika Tratnik

dr. Monika Tratnik · *Osnove raziskovanja v managementu*

Izdala in založila · Visoka šola za management v Kopru, marec 2002

Zanjo · mag. Nada Trunk Širca

Lektorirala · Jana Pungartnik

Risbe in oblikovanje · Alen Ježovnik

Prelom · Asi, d. o. o., Ankaran

Tisk · Tiskarna VeK Koper

© Visoka šola za management v Kopru, 2002

CIP – Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

001.891:65.012(035)

TRATNIK, Monika

Osnove raziskovanja v managementu / Monika Tratnik. -
Koper : Visoka šola za management, 2002 (Koper : Vek)

ISBN 961-6268-76-7

COBISS-ID 117140992

Vsebina

Seznam preglednic	7
Seznam slik	8
1 Uvod	9
2 Nekatere značilnosti raziskovanja v managementu	11
3 Narava raziskovalnega procesa	12
3.1 Praktično ali teoretično	12
3.2 Kakšno vrsto raziskave bomo izbrali	14
4 Tema in naslov raziskovalnega projekta	16
4.1 Kako naj začnemo	16
4.2 Ko teme oblikujemo sami	16
4.3 Naslov raziskovalnega projekta	17
5 Pregled literature in drugih virov	18
5.1 Viri pri oblikovanju teoretičnih izhodišč in izbiri metodologije	18
5.2 Viri informacij za raziskovalca	19
6 Vloga teorije pri raziskovanju	21
7 Metodologija raziskovanja	23
7.1 Metodologije v povezavi s paradigmi	23
7.2 Pozitivizem	24
7.3 Fenomenologija	26
7.4 Kakšen bo pristop	26
8 Hipoteze in vprašanja	30

Vsebina

- 9 Metode raziskovanja 32
 - 9.1 Poizvedovanje 32
 - 9.2 Študije primerov 33
 - 9.3 Eksperiment 35
 - 9.4 Modeli in simulacije 35
 - 9.5 Katera metoda je najprimernejša 37
 - 9.6 Triangulacija 40
- 10 Kredibilnost 43
 - 10.1 Pomen 43
 - 10.2 Veljavnost 44
 - 10.3 Zanesljivost 45
 - 10.4 Posploševanje 46
- 11 Zbiranje podatkov 47
 - 11.1 Vprašalnik 47
 - 11.2 Intervju 52
 - 11.3 Opazovanje 57
 - 11.4 Analiza dokumentov 63
- 12 Vzorčenje 67
 - 12.1 Verjetnostni vzorci 68
 - 12.2 Neverjetnostni vzorci 70
 - 12.3 Velikost vzorca 71
- 13 Analiza podatkov in interpretacija 72
 - 13.1 Analiza kvantitativnih podatkov 72
 - 13.2 Analiza kvalitativnih podatkov 79
- 14 Pisanje poročila 88
 - 14.1 Struktura 88
 - 14.2 Organizacija 90
 - 14.3 Načela pisanja 91
- Uporabljena in priporočena literatura 92

Seznam preglednic

- 5.1 Viri literature 20
- 7.1 Sinonimi istovrstnih paradigem 24
- 7.2 Glavne značilnosti pozitivistične in fenomenološke paradigme 25
- 7.3 Bistvene prednosti in pomanjkljivosti obeh pristopov 28
- 9.1 Pristopi, metode in tehnike raziskovanja v managementu 33
- 11.1 Vprašanja za preverjanje ustreznosti in uporabnosti podatkov iz dokumentov 65
- 12.1 Vrste vzorcev 68
- 13.1 Nekatere lastnosti statističnih enot pri proučevanju prodaje podjetja X 73
- 13.2 Metode enorazsežne statistične analize 74
- 13.3 Primer prikaza številčne porazdelitve podatkov 75
- 13.4 Primer ranžirne vrste in rangov 77
- 13.5 Podatki o proizvodnji v podjetju X 80
- 13.6 Indeksi proizvodnje v podjetju X 80
- 13.7 Temeljne metode analize kvalitativnih podatkov 81

Seznam slik

- 6.1 Izkušnjiški krog učenja po Kolbu 22
- 9.1 Dva temeljna pristopa pri uporabi študij primerov kot metode raziskovanja 34
- 9.2 Postopek in elementi eksperimenta 36
- 9.3 Postopek simulacije 37
- 11.1 Vrste vprašalnikov 48
- 11.2 Vrste vprašanj 51
- 11.3 Glavni tipi napak 52
- 11.4 Prednosti in slabosti snemanja intervjujev 57
- 11.5 Strukturni list za opazovanje 61
- 11.6 Primer obstoječega lista za opazovanje 63
- 12.1 Proces vzorčenja 69
- 13.1 Prikaz strukture statističnih spremenljivk 74
- 13.2 Primer horizontalnega grafikona 75
- 13.3 Primer strukturnega grafikona 76
- 13.4 Ponazoritve simetrične in asimetričnih porazdelitev 78
- 13.5 Indeksi proizvodnje v podjetju X 80

Ta priročnik je namenjen vsem, ki želijo raziskovati na različnih področjih managementa. Vsebina se naslanja na temelje raziskovanja v družbenih vedah, saj je management ena od njih.

Naš namen je prikazati osnovne elemente raziskovanja v managementu, kar pomeni, da bomo pri nadaljnji obravnavi dokaj selektivni. Zato priročnik štejmo kot uvod v raziskovanje v managementu.

Čeprav priročnik obravnava tudi nekatere teoretične vidike raziskovanja, je njegov namen predvsem praktičen: omogočiti tistim, ki želijo z organiziranim razmišljanjem in pridobivanjem podatkov bolje razumeti svoje delovno okolje in poskusiti rešiti probleme ali pa spremeniti nekaj na bolje, da to naredijo na strokoven način.

Obravnavo začenjamo z opisom nekaterih značilnosti sodobnega raziskovanja v managementu. Sledi krajša predstavitev narave raziskovalnega procesa in vrst raziskovalnih projektov.

Vsaka raziskava se začne z idejo o temi ali problemu, ki ga želimo raziskati. Na kakšen način izberemo temo, opisujemo v četrtem poglavju.

V raziskovanju najprej pregledamo literaturo in druge vire, ki nas pravzaprav spremljajo ves čas raziskave. O pomenu literature in virov govorimo v petem poglavju.

Literatura in drugi viri nam pomagajo pri oblikovanju teoretičnega ozadja raziskave. V šestem poglavju predstavljamo vlogo teorije v raziskovanju.

V preteklosti se je v vseh družbenih vedah raziskovalo predvsem z opisovanjem, s štetjem in z analiziranjem dogodkov in dejstev – torej z ugotavljanjem, *kaj* se dogaja. Gre za t. i. pozitivističen način raziskovanja. V zadnjih nekaj desetletjih pa se vse več raziskovalcev sprašuje, *zakaj* se nekaj dogaja in *kako*. Temu načinu raziskovanja pravimo tudi kvalitativen ali fenomenološki pristop. Osredotoča se na človekovo doživljanje nekega dogodka. O tem bomo več spregovorili v sedmem poglavju.

Opisu metodologij sledi poglavje, v katerem povemo, kaj so hipoteze in raziskovalna vprašanja kot del teoretičnega okvira raziskave.

Cilj vsakega raziskovanja je preverjanje zastavljenih teoretičnih izhodišč. Večina raziskav jih preverja v praksi z različnimi raziskovalnimi metodami. V devetem poglavju podrobneje obravnavamo nekatere osnovne metode raziskovanja in razmišljamo, kaj vse upoštevati, ko jih izbiramo v konkretni raziskavi.

Znanstveno raziskovanje od vsakodnevnega loči poseben postopek obravnave dogodka ali pojava. V postopku veljajo načela oziroma kriteriji kredibilnosti, ki jih je potrebno upoštevati v vsaki raziskavi in so predmet desetega poglavja.

Za preverjanje hipotez in iskanje odgovorov na vprašanja raziskave zbiramo podatke. Izbiramo lahko med več metodami zbiranja podatkov. Vsaka ima svoje značilnosti, prednosti in slabosti. Najpogostejše metode spoznavamo v enajstem poglavju.

Največkrat podatke zbiramo v izbrani skupini ljudi, ki ji pravimo vzorec populacije. Procesu izbire skupine ljudi pa pravimo vzorčenje in ga predstavljamo v dvanajstem poglavju.

Ko smo podatke zbrali, jih analiziramo. Analize se razlikujejo glede na naravo podatkov. Več o tem, katera vrsta analize ustreza katerim podatkom, kako izvedemo posamezno vrsto analize in kakšne rezultate lahko pričakujemo, izvemo v trinajstem poglavju. V istem poglavju opisujemo tudi, kako podatke in analize podatkov predstavimo in interpretiramo.

Priročnik zaključujemo s poglavjem, v katerem govorimo o pripravi in pisanju poročila o raziskavi.